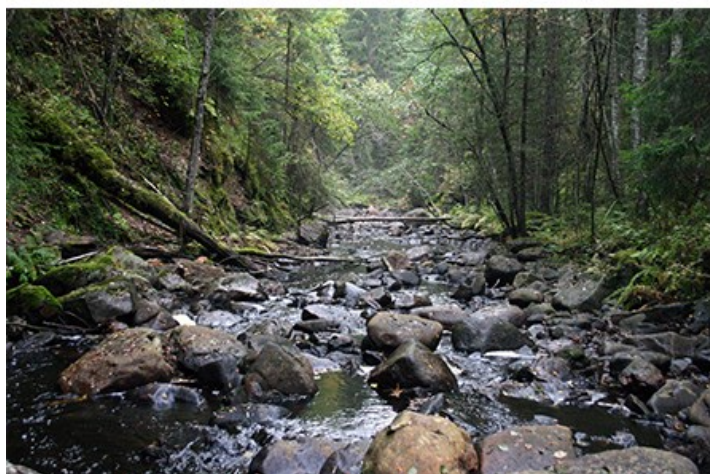
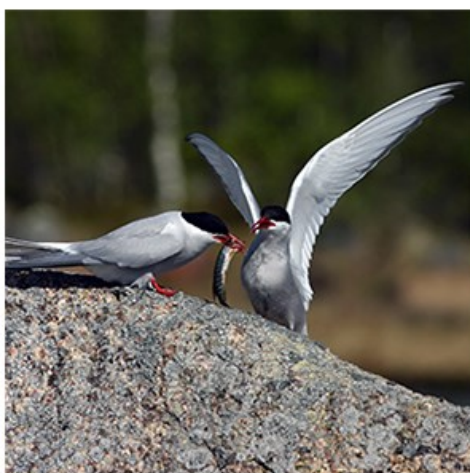
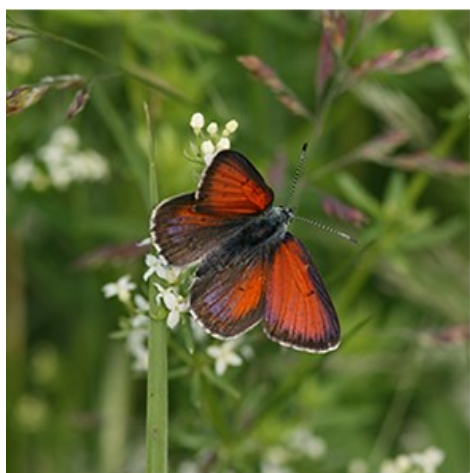

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0610155 Stömne

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av utpekade områden med höga naturvärden inom EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av vilda djur och växter och hindra att deras livsmiljöer förstörs. Nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete med att bevara biologisk mångfald. Alla medlemsländer har ansvar att peka ut representativa områden för fåglar som är angivna i EUs fågeldirektiv (SPA) och för naturtyper och arter som är angivna i EU:s art- och habitatdirektiv (SCI/SAC). Genom utpekandet åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade naturvärdena i områdena. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I några fall där Natura 2000-området också är naturreservat skrivs en kombinerad bevarandeplan och skötselplan. Bevarandeplanen ska innehålla en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Bevarandemålen formuleras utifrån de förutsättningar som de utpekade arterna och naturtyperna behöver för att de ska ha gynnsamt bevarandetillstånd i området. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper samt behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska ligga till grund för förvaltning och tillståndsprövning enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. Uppgifterna skiljer sig i vissa fall från vad som är beslutat av regeringen och kommer av Länsstyrelsen i dessa fall att föreslås som ändringar till regeringen vid nästa revideringstillfälle. Förvaltning och tillståndsprövning ska utgå från den verkliga förekomsten av naturtyper och arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar denna, även om uppgifterna inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen som är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är i sig inte ett juridiskt bindande dokument varför formell reglering av skydd eller skötsel kan behövas t.ex. i form av beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som råder vid åtgärder eller verksamheter inom ett Natura 2000-område.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd kan även krävas för åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Inför en ansökan ska ett samråd hållas med Länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kräver tillstånd rekommenderas en tidig kontakt med Länsstyrelsen. Vid skogsbruksåtgärder hålls initialt ett samråd med Skogsstyrelsen. Information om Natura 2000 finns också på Länsstyrelsens webbsida eller genom kontakt med Länsstyrelsens enhet för naturvård på telefonnummer 010-224 70 00.

Foto: Länsstyrelsen Värmland

Överst vänster: violettkantad guldvinge, Dan Mangsbo - överst mitten: silvertärnor (D.M.) - överst höger: långskägg (D.M.)

nedtill vänster: vattendrag (D.M.) - nedtill höger: skog, Anders Tedeholm ©

Länsstyrelsen Värmland

651 86 Karlstad

010-224 70 00

www.lansstyrelsen.se/varmland

Länstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610155 Stömne

Kommun: Arvika

Områdets totala areal: 30,6 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länstyrelsen: 2017-11-06

Bevarandeplanen fastställd av Länstyrelsen: 2017-12-29

Markägarförhållanden:

Privat.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2001-05-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9010 - Taiga

9020 - Nordlig ädellövskog

9050 - Näringsrik granskog

9070 - Trädklädd betesmark

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Stömne är de prioriterade bevarandevärdena främst knutna till de lövdominerade skogsmarkerna, varav vissa delar är betade. Även förekomsten av grön sköldmossa är prioriterad i området. Vid eventuella målkonflikter ska naturvärden knutna till naturtyperna nordlig ädellövskog och trädklädd betesmark prioriteras i första hand medan naturvärden knutna till taiga ska prioriteras i andra hand.

Motivering: Stömne har ett av landets nordligaste sammanhängande ekförekomster och består av ett gammalt kulturlandskap som formats av långvarig hävd. Denna hävd har skapat och bevarat en för länet ovanlig miljö med mycket gamla ädellövträd, vilken bland annat utgör viktiga miljöer för olika typer av insekter.

Prioriterade åtgärder: Området är skyddat som naturreservat. För att säkerställa att den utpekade naturtypen trädklädd betesmark bevaras är det nödvändigt att Stömnes hagmarker hävdas genom bete och att igenväxningsvegetation hålls efter. Skötselriktningen för områdets övriga prioriterade naturtyper (nordlig ädellövskog och taiga) är i huvudsak fri utveckling. I enlighet med reservatets skötselplan ska vissa åtgärder vidtagas i dessa två naturtyper bland annat för att gynna ek respektive bibehålla hög lövträdsandel i skogsbestånden.

Beskrivning av området

Större delen av Natura 2000-området ligger i Styggbäckens dalgång vilken tidigare tillhörde Stömne herrgårdspark med omgivande betesmarker. Stömne herrgård från 1700-talet finns idag kvar som ett minne från brukskulturens storhetstid. Stömne ligger i en bygd med gamla anor. Fornfynd visar att den äldsta bebyggelsen går 6000 år tillbaka i tiden. Gården Stömne påträffas första gången i 1540 års jordebok.

Inom Natura 2000-området finns flera naturtyper representerade; frisk örtblandskog, ekhage, alsumpskog, strandäng och strandkärr. Av kulturmark finns dessutom några åkerarealer samt rester av en fruktträdgård. Variationen i Stömnes Natura 2000-område erbjuder en rad olika livsmiljöer för både djur och växter. De gamla, grova ekarna är värdefulla för vedlevande insekter och kryptogamer. Tillgången på lövträd och död ved gynnar bland annat hackspettar och på strandängarna och i beteshagarna ges livsutrymme för hävdberoende arter.

Stömne naturreservat är ett av Sveriges nordligaste områden med stor ekförekomst. Ekarna, vilka mestadels växer ovanför Styggbäckens dalsidor är storkroniga, grova, upp till knappt sex meters omkrets i brösthöjd och uppnår en ålder på 300-500 år. Troligen har bäckdalen till stor del utnyttjats som betesmark under de senaste århundradena varvid ekarna tidigt kan ha sparats för ollonproduktion. Vidare finns grov gran (upp till knappt tre meters omkrets i brösthöjd), liksom bl.a. ask, lind, hassel, lönn, hägg, oxel, alm och bok. Granbeståndet har delvis börjat torka och den efterföljande naturliga trädfällningen har redan inletts. Den höga lövträdsandelen har bidragit till en fågelfauna präglad av lövskogsgynnade arter som nötväcka, blåmes, entita, härmsångare, grönsångare, trädgårdssångare och svarthätta.

Vad kan påverka negativt

Skogsbruk, markavvattning åtgärder och annan exploatering är vanligtvis de största hoten mot flera av de utpekade naturtyperna och den utpekade arten i Natura 2000-området Stömne. Negativ påverkan av dessa slag elimineras dock genom Stömnes naturreservats föreskrifter och skötselplan. För naturtypen trädklädd betesmark är minskad beteshävd med efterföljande ökning av igenväxningsvegetation det klart största hotet. Någon direkt hotbild mot själva Natura 2000-området, med undantag av ett något för lågt betetryck, bedöms därför inte föreligga. Åtgärder som sker i det runtomliggande skogslandskapet kan dock indirekt utgöra hot. Kvävenedfall och sur nederbörd kan även på sikt utgöra indirekta hot, främst gäller det känsliga lavar och mossor.

Se även beskrivning av negativ påverkan för utpekade naturtyper och art.

Bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och/eller arter

uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetillstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2017:

- Svenska Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.
- Enligt första stycket i 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Innan en tillståndsansökan lämnas in ska samråd hållas med Länsstyrelsen m.fl. (enligt 6 kap. 4 § miljöbalken).
- Med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas.
- För markavvattning råder tillståndsplikt enligt 11 kap. miljöbalken.
- Beslutade föreskrifter och skötselplan för naturreservatet Stömne. Hela Natura 2000-området omfattas av skydd som naturreservat.
- Strandskyddet omfattar land- och vattenområden inom 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd enligt 7 kap. 14 § miljöbalken.

Se även "Gällande regelverk 2017" för utpekad art.

Skydd/skötsel:

Natura 2000-området Stömne omfattas av skydd genom beslut av naturreservat med dess föreskrifter och skötselplan. Reservatet bildades i syfte att bevara en av landets nordligaste förekomster av sammanhängande ekbestånd, samt bevara den tilltalande kultur- och naturmiljön i anslutning till Stömne herrgård med ekhagar, blandskogar, bäckravin och åkrar. Förvaltningsinriktningen i reservatets föreskrifter och skötselplan i syfte att bevara trädbeståndens naturskogskaraktär är främst fri utveckling. Enligt skötselplanen ska ringbarkning/högbarkning gran och yngre lövträd utföras inom bestånden med naturtypen nordlig ädellövskog (9020) för att rensa fram grova ekar från skuggande och inväxande vegetation och förbättra möjligheterna för nya generationer ekar att komma upp. Sådana åtgärder skapar även död ved vilket ger goda förutsättningar för vedlevande insekter och därmed också fåglar. Inom vissa delar området med utpekad naturtyp i form av taiga (9010) ska ringbarkning/högbarkning/fällning av yngre gran göras i syfte att förlänga lövträdsfasen i skogsbestånden och undvika en alltför stor dominans av gran samt öka andelen död ved. Områden som sammanfaller med den utpekade naturtypen trädklädd betesmark (9070) ska hävdas genom bete. För att undvika överbete, kraftigt trampslitage, betesskador på unga ekar och dylikt kan viss styrning av betesdriften behövas. Ohävdsväxande vegetation samt skuggande träd- och buskskikt ska även hållas efter i betesmarken enligt skötselplanen.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder:

De trädklädda betesmarkerna inom Natura 2000-området har hävdats löpande genom bete fram till och med 2014 enligt upprättad åtagandeplan och omfattades då av miljöersättning för betesmarker och slätterängar. I dagsläget (2017) sker bete sporadiskt genom en av markägarnas försorg. För att förhindra att ytterligare igenväxningsvegetation tillkommer rekommenderas att ett skötselavtal träffas antingen genom ny miljöersättningsperiod eller genom annat avtal.

Bevarandetillstånd

Se beskrivning av bevarandetillstånd för utpekade naturtyper och utpekad art.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske

enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9010 - Taiga

Areal: 4,92 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 4,91 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen taiga förekommer i några bestånd i Natura 2000-området Stömne. Ett ligger i den västra delen av området längs Styggbacken och domineras av triviallövträd. Söder och sydost om Stömnes herrgård finns tre bestånd varav två också är lövdominerade men ett bestånd domineras av gran. Förekomsten av död ved är god i alla bestånden.

Naturtypen förekommer i boreal-boreonemoral zon på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark och innefattar i typfallet produktiv skogsmark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30-100 % och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma. Naturtypen innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis. Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

För att den ingående naturtypen taiga ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Skogen lämnas för fri utveckling där naturvärdena utvecklas genom naturlig dynamik.
- Upprätthållande och återintroduktion av naturliga störningar, såsom brand, som viktiga processer.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Upprätthållande och återintroduktion av extensiv hävd i vissa fall.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetillstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av taiga (9010) ska vara minst 4,91 hektar. Småskaliga naturliga processer, som t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar i form av t.ex. insektsangrepp, stormfällning, översvämning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Naturliga hydrologi och grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Skog med högre krontäckning ska utvecklas och skogsbestånden i området ska domineras av lövträd och barrträd. I de barrdominerade bestånden ska lövträd utgöra ett måttligt inslag i hela eller delar av området. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Förekomsten av strukturer/substrat i form av gamla träd ska minst vara tämligen allmän och förekomsten av död ved i olika former ska minst vara måttlig. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet inom grupperna lavar, mossor och svampar.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Avverkning i olika former reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i område med denna naturtyp.
- Markskador. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras.
- Produktionshöjande åtgärder inom skogsbruket såsom gödsling, markberedning och dikning som även påverkar hydrologin.
- Exploatering av området i olika former.
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar kan isolera organismpopulationer.
- Nedfall av kemiska ämnen. T.ex. svavel-, metall- och kväveföreningar. Sistnämnda med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen.
- Brist på dynamik. Brist på vissa stadier i skogens utveckling kan få till följd att de ingående arternas habitat försvinner. Exempel på viktiga dynamiska krafter är brand, översvämning, vind och angrepp av insekter och svamp.
- Systempåverkande arter, t.ex. betestryck från klövvilt som kan påverka lövträdsföryngringen och invasiva främmande arter som har potential att skada den naturliga florans och faunan.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Samtliga skogsbestånd med naturtypen taiga inventerades i fält 2005 och har klassats utgöra fullgod Natura-naturtyp. Bevarandetillståndet för naturtypen bedöms som gynnsamt.

9020 - Nordlig ädellövskog

Areal: 4,27 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 5 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Natura 2000-området Stömne förekommer naturtypen nordlig ädellövskog i Styggbäckens omgivning söder om Stömnes herrgård. Skogen består av en tätvuxen blandskog med hög andel ädellövträd som ek, lönn och hästkantanj med inslag av triviallövsgräs av asp och al. Förekomsten av gamla träd och död ved är god.

Naturtypen är en övergångsform från boreala till nemorala skogstyper och förekommer på mark som är torr-fuktig och relativt näringsrik. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100 % och ädellövträd utgör normalt minst 50 % av grundytan, men lövdominerad naturskog med ned till 30 % ädellövträd kan föras till naturtypen. Viktiga komponenter i trädskiktet är ek, alm, ask, lind och lönn. Inget av trädslagen ek, bergesk, avenbok, (var för sig eller tillsammans) eller bok utgör mer än 50 % av grundytan. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli natur-skog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd, död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller sköt-selåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från markavvattning.

Naturtypen har en lång kontinuitet som lövträdbärande mark. Betes- eller slåtterbruk har vanligtvis förekommit men områdena är nu igenvuxna. Delar av naturtypen kan p.g.a. av terrängförhållanden, endast varit marginellt påverkade av bete under lång tid.

Naturtypen är mycket artrik. Ofta förekommer rödlistade arter av epifytiska kryptogamer, vedlevande insekter samt marklevande djur- och växtarter.

För att den ingående naturtypen nordlig ädellövskog ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Naturtypen lämnas för fri utveckling där naturvärdena utvecklas genom naturlig dynamik.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Upprätthållande och/eller återintroduktion av hävd (bete/slåtter/hamling).
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetilstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av nordlig ädellövskog (9020) ska vara minst 5 hektar. Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning eller stormfällning ska påverka dynamik och struktur. Naturliga hydrologi och grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Ädellövträd ska utgöra ett dominerande inslag i hela området. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Förekomsten av strukturer/substrat i form av gamla träd ska minst vara tämligen allmän och förekomsten av död ved i olika former ska minst vara måttlig. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter inom följande grupper: kärleväxter (allmän-riklig förekomst) samt mossor, lavar och svampar (tämligen allmän förekomst).

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Exploatering av området med naturtypen.
- Avverkning, röjning, gallring, städning utgör hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller borttages. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse. Undantag kan finnas där åtgärden syftar till att utveckla något annat naturvärde.
- Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket, exempelvis gödsling, markberedning, plantering och användandet av främmande träslag.
- Inväxande gran kan vara ett hot mot naturvärden.
- Markskador och dikning. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras. Detta gäller större markskador, medan tramp sällan är negativt.
- Fragmentering. I den mindre skalan kan exempelvis skogsbilvägar leda till fragmentering av vissa organismers populationer, medan andra organismer påverkas negativt när skogsbestånden blir alltför isolerade i landskapet. På landskapsnivå utgör fragmentering ett betydande hot genom att partier med äldre skog förekommer allt mer isolerat, och genom att sammanhängande områden med kontinuitetsskogar splittras upp genom avverkningar.
- Nedfall av kemiska ämnen. Vissa kemiska ämnen har förmågan att direkt skada organismer, men kan också påverka hela naturmiljön. Så har t.ex. vissa kväveföreningar den effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Andra skadliga ämnen är svavel- och metallföreningar.
- Brist på dynamik. Arterna förekommer ofta bara i några få stadier i skogens utveckling. Om de dynamiska krafterna inte får verka kan det i landskapet uppstå brist på något av dessa stadier, med följd att de ingående arternas habitat försvinner. Detta gäller bland annat klimat- och väderfenomen, översvämning och utbrott av vissa skadeorganismer.
- Älg och annat vilt kan motverka återväxt av lövträd.
- Nya sjukdomar och skadeorganismer som redan är införda eller riskerar att bli ett problem om de införs.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Skogen i Natura 2000-området som består av naturtypen nordlig ädellövskog inventerades i fält 2005 och har klassats utgöra fullgod Natura-naturtyp. Bevarandetillståndet för naturtypen bedöms som gynnsamt.

9050 - Näringsrik granskog

Areal: 1,02 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen näringsrik granskog förekommer i ett mindre bestånd i Natura 2000-området Stömne söder om herrgården. Förekomsten av gamla träd och död ved är riklig.

Näringsrika granskogar förekommer framför allt i boreal region, ofta på basisk berggrund och i södra Sverige ofta på mullrik brunjord. Naturtypen är näringsrik och torr-blöt och översilning kan förekomma. Den ligger ofta i sänkor, på dalbottnar eller i sluttningar med finsediment och/eller rörligt markvatten men kan även förekomma på flack mark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100 %, varav gran utgör minst 50 % av grundytan. Utöver gran kan samtliga inhemska trädslag förekomma. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Fältskiktet är i huvudsak präglad av näringsrika förhållanden och är välutvecklat och artrikt. Ofta är även faunan artrik, speciellt när det gäller ryggradslösa djur.

För att den ingående naturtypen näringsrika granskogar ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Skogen lämnas för fri utveckling där naturvärdena utvecklas genom naturlig dynamik.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Upprätthållande och återintroduktion av extensiv hävd.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetillstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av näringsrik granskog (9050) ska vara minst 1,02 hektar. Bestånden ska formas av småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning eller stormfällning ska påverka dynamik och struktur. Naturliga hydrologi och grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Skogen ska bestå av olika trädarter till följd av naturlig störningsdynamik och succession. Skog med högre krontäckning ska utvecklas och barrträd ska kunna dominera i sena successionsstadier. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Förekomsten av strukturer/substrat i form av gamla träd ska minst vara tämligen allmän och förekomsten av död ved i olika former ska minst vara måttlig. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter inom grupperna kärlväxter (allmän-riklig förekomst), mossor och svampar (tämligen allmän förekomst) som gynnas av lång skoglig kontinuitet.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Brist på dynamiska krafter såsom brand, ras och översvämning.
- Avverkning i olika former reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i område med denna naturtyp.

- Markskador. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras.
- Produktionshöjande åtgärder inom skogsbruket såsom gödsling, markberedning och dikning som även påverkar hydrologin.
- Nedfall av kemiska ämnen. T.ex. svavel-, metall- och kväveföreningar. Sistnämnda med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen.
- Betestryck från klövvilt som kan påverka lövträdsföryngringen.
- Exploatering.
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar kan isolera organismpopulationer.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Skogsbeståndet i Natura 2000-området som utgörs av naturtypen näringsrik granskog inventerades i fält 2005 och har klassats utgöra fullgod Natura-naturtyp. Bevarandetillståndet för naturtypen bedöms som gynnsamt.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 3,8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 2,77 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen trädklädd betesmark förekommer i Natura 2000-området Stömne i två delområden kring Styggbäckens nedre delar. Det västliga, större området är betade ravinsystem kring bäcken med stora ekar på sedimentjordar. Hagmarken är belägen på norra sidan av bäcken på branta sluttningar upp till det ursprungliga sedimentplanet som fortsätter i beteshagar på tidigare åkermark norr om ravinen. Det östliga, mindre området är beläget vid Styggbäckens utlopp i Stömneflagan av Glafsforden. Det utgör en mindre del av en beteshage som övergår i strandäng mot Stömneflagan.

Naturtypen förekommer på fastmark och är torr-blöt och näringfattig-näringsrik. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-100 % och utgörs av inhemska trädslag. Naturtypen inkluderar både betade trädklädda hagmarker och betad skog. Den ska ha en lång hävdkontinuitet såväl som trädkontinuitet och inslag av gamla träd ska finnas. Bete förekommer normalt i naturtypen och värden knutna till beteshävden finns kvar. Området ska hysa en från naturvårdssynpunkt värdefull artstock knuten till betespåverkan i fältskiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd. I hagmarkerna dominerar lövträd, ofta ek och björk men även lind, ask och i vissa fall tall förekommer. Trädklädda betesmarker med grova solbelysta lövträd är särskilt värdefulla eftersom träden i regel är artrika för fler organismgrupper.

Antalet rödlistade arter som är knutna till naturtypen är högt.

För att den ingående naturtypen trädklädd betesmark ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Upprätthållande och/eller återintroduktion av hävd.
- Naturtypen lämnas för fri utveckling där naturvärdena utvecklas genom naturlig dynamik.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetillstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av trädklädd betesmark (9070) ska vara minst 2,77 hektar. Årligt bete ska påverka naturtypens dynamik och struktur. Lövträd ska vara den dominerande trädtypen i hela området. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av framförallt ek. Det ska finnas ett buskskikt med olika växtarter. Det ska finnas följande strukturer/substrat: död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar, gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm samt gamla hävdpräglade träd. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter inom följande grupper: kärlväxter (allmän-riklig förekomst) samt lavar och fjärilar (tämligen allmän förekomst).

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Utebliven eller olämplig skötsel av hävdade objekt (p.g.a. ändrad markanvändning,

nedläggning av jordbruk mm).

- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade och ljuskrävande floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Bristande träd- och buskföryngring hotar på sikt kontinuiteten av dessa strukturer i naturtypen.
- Ökat graninslag i lövträdsbärande hagmarker.
- Spridning av gödsel i naturtypen påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Överbete. Alltför intensivt betetryck påverkar naturtypen negativt.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner, och mosaikmiljöer och skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Luftföroreningar, främst bilavgaser från angränsande vägar, kan utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar som är knutna till gamla grova ekar. Ett ökat kvävenedfall kan förändra artsammansättningen i fältskiktet. I delar av landet kan även sur nederbörd påverka förutsättningarna för många arter.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis dikning, byggnationer och täktverksamhet.
- Markberedning och plantering.
- Skogsplantering i hagmarker.
- Avverkningar annat än i naturvårdssyfte.
- Virkestransporter eller körning med andra tyngre fordon kan skada för naturtypen viktiga markförhållanden, samt leda till förändrad hydrologi.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Vid gräsmarksuppföljningen 2012 inventerades typiska kärlväxter. Då påträffades sju typiska arter, men även fem ohävsarter noterades på provytorna. Den västra delen av uppföljningsområdet var välbetad på ravinsidorna medan lägre, sankare delar var sämre betade. Det östra delen av uppföljningsområdet hästbetades och betespåverkan var ringa i den sydvästra delen som skärs av genom Styggbacken. Den öppna delen var välbetad men utgjordes av triviala gräsarter. Klassningen som gjordes då för naturtypen som helhet var att den var av fullgod Natura-naturtyp. Sedan utgången av 2014 har de två områdena betats sporadiskt och i åtminstone det västra området har igenväxningsvegetation uppkommit. I vilken grad detta har påverkat förekomsten av typiska arter är inte känt. Bevarandetillståndet bedöms därför som oklart men förmodligen icke gynnsamt.

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

I Natura 2000-området Stömne finns grön sköldmossa noterad under senare tid på en växtlokal i form av en grön kapsel på en låga (död liggande trädstam).

Grön sköldmossa förekommer i olika typer av frisk till fuktig barrskog och blandskog. Arten växer på multnande stammar och stubbar. Substratet är oftast murken och mjuk ved av gran, men den kan även förekomma på ved av tall och lövträd. I sällsynta fall kan grön sköldmossa även förekomma direkt på humusrik skogsmark. Arten finns i skog med fortlöpande tillförsel av mjuk död ved, vilken arten kan växa på. Sådana förhållanden är vanligast i skog som lämnats till fri utveckling med tillhörande intern beståndsdynamik och småskaliga naturliga störningar. Arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest en meter vegetativt och effektivt en kilometer med sporer under en 10-årsperiod.

För att den ingående arten grön sköldmossa ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Kontinuerlig tillgång på lämplig ved inom spridningsavstånd på varje lokal.

Bevarandemål

Grön sköldmossa ska finnas i området i för arten lämplig livsmiljö. Artens populationsutveckling ska vara stabil och inte visa på bestående nedgång. Livsmiljön bestående av lågor med minst 20 cm diameter av främst gran i områdets skogsmiljöer ska förekomma i sådan omfattning att arten kan fortleva långsiktigt i området.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Skogsavverkning (ökad exponerad och uttorkning).
- Brist på lämpligt habitat genom oregelbunden tillförsel av grov död ved i skogen, med tät markkontakt för fuktighetens skull.
- Fragmentering. En fortsatt minskning av skog med död ved gör att avståndet mellan exemplar blir så långt att de isoleras från varandra.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och den är inte en prioriterad art där.
- Vilt levande exemplar av arten är fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att i den omfattning som framgår av bilaga 2 plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada hela eller delar av exemplar.
- Enligt 13 § artskyddsförordningen kan vilt levande exemplar av arten samlas in under förutsättning att det behövs för att rapportera arten och under att vissa villkor uppfylls, t.ex. att den aktuella populationen inte påverkas negativt långsiktigt.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder:

- Regelbunden inventering av förekomsten av grön sköldmossa behöver utföras för att följa dess populationsutveckling i området. Förslagsvis vart 10 år.

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Eftersom arten har påträffats mycket sparsamt på en enda växtplats behöver det utredas om arten förekommer på fler platser. På den nu kända växtplatsen finns enstaka potentiella lågor för arten att sprida sig till. Området bedöms dock kunna erbjuda arten lämplig livsmiljö även utanför dess nu kända förekomst som i sig bedöms som ringa. Bevarandetillståndet bedöms som oklart.

Dokumentation

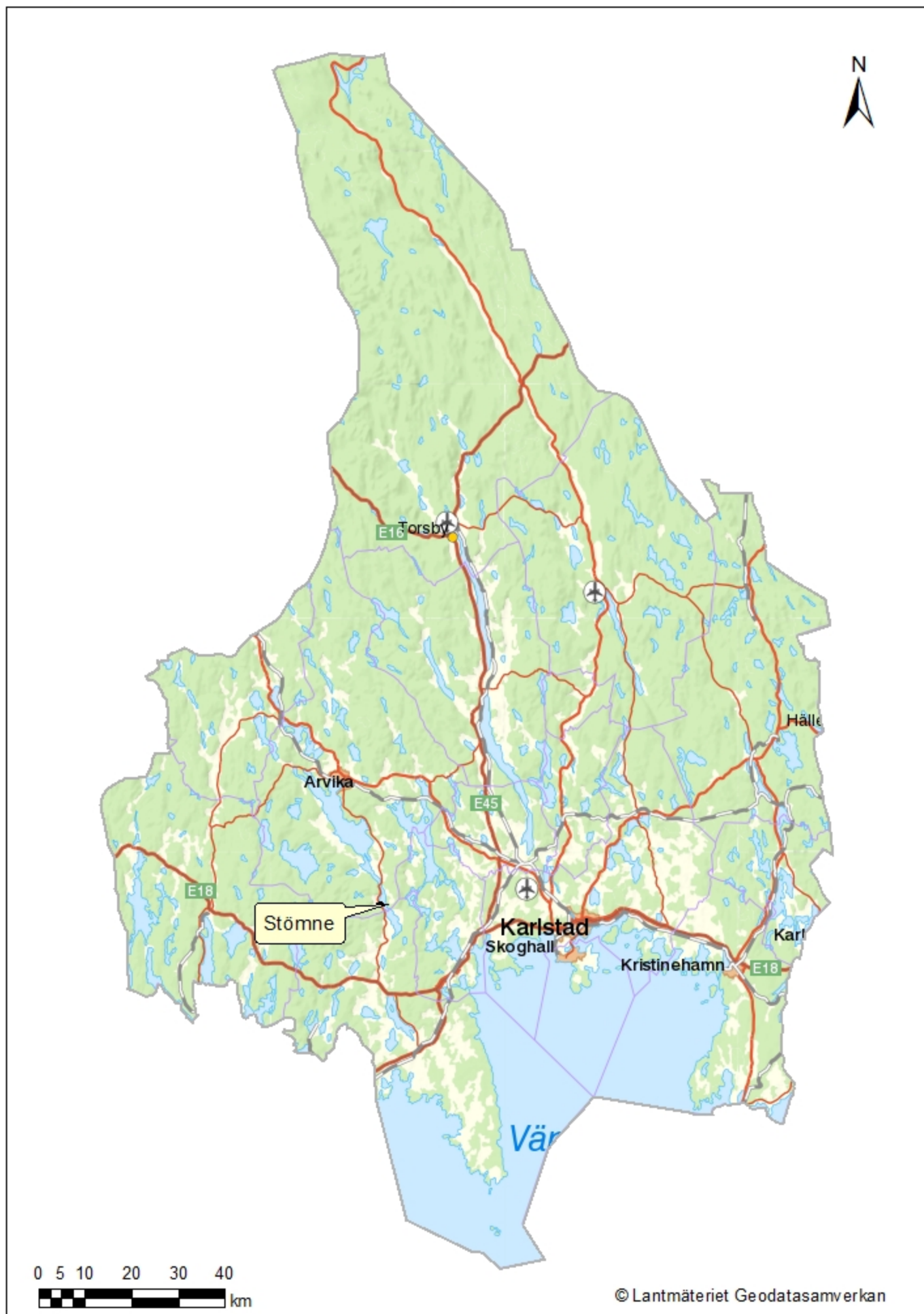
Följande underlag har använts vid sammanställningen av bevarandeplanen:

- ArtDatabanken SLU. Artfakta. (<http://artfakta.artdatabanken.se>)
- Artportalen. ArtDatabanken SLU, Uppsala. Artuppgifter, sökning 2017-07. (<http://www.artportalen.se>)
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 1990. Beslut om bildande av naturreservatet Stömne. Beslut 1990-02-06. Tilläggsbeslut 2009-12-07.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. Basinventering 2005-2009 inklusive kompletterande inventeringar, bedömningar och kvalitetssäkring av Natura 2000-områden. Opublicerat.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2006. Bevarandeplan Natura 2000. Stömne. Fastställd 2006-03-15.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2014. Uppföljning av hävdade gräsmarker i skyddade områden. Värmlands län 2012. Publikationsnummer 2014:16.
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2. NV-01162-10. Art 1386, Grön sköldmossa. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 9010, Taiga. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 9020, Nordlig ädellövskog. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 9050, Näringsrika granskogar. ([//">http://www.naturvardsverket.se\)//](http://www.naturvardsverket.se)
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 9070, Trädklädd betesmark. (<http://www.naturvardsverket.se>)

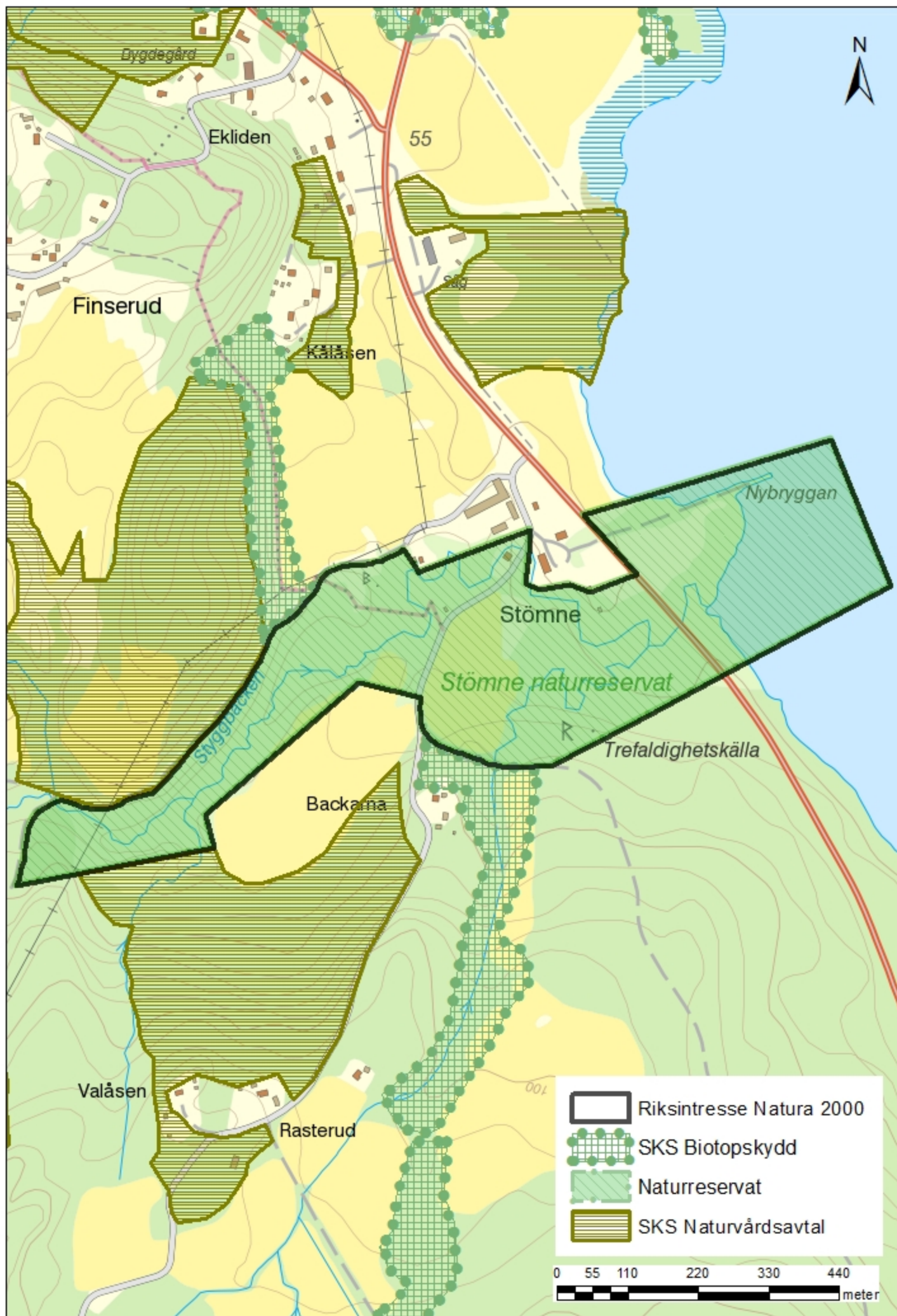
Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
3. Naturtypskarta

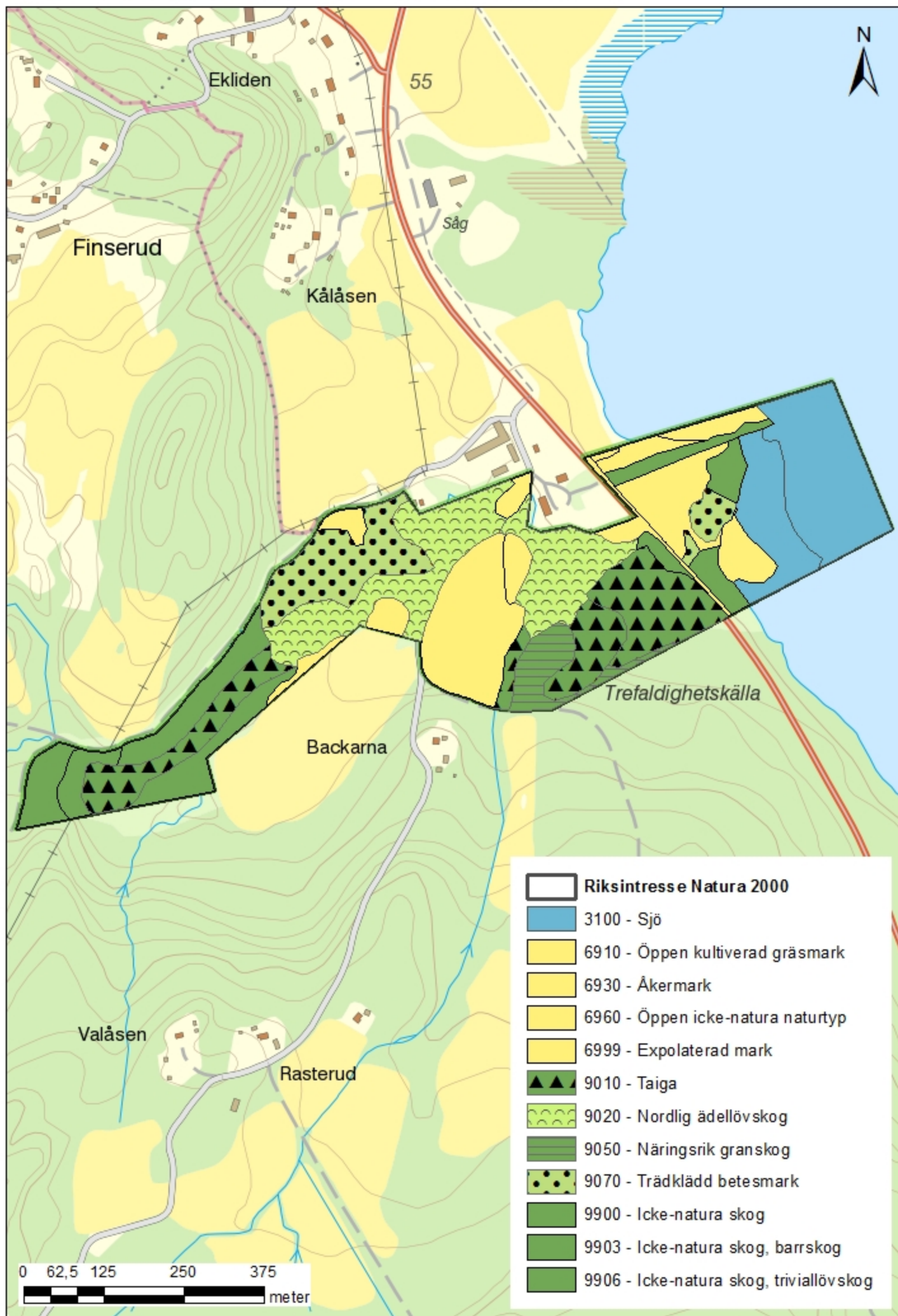
Bilaga 1. Översigtskarta med markering för Natura 2000-området Stömne

Bilaga 2. Karta med Natura 2000-områdets avgränsning

Bilaga 3. Naturtypskarta för Natura 2000 - området Stömne

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland